

Plāno izmaiņas MK noteikumos par attaisnotajiem izdevumiem 3/20/24

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Lavrova

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Tatjana Klimoviča

Finanšu ministrija ir izstrādājusi grozījumus Ministru kabineta 2001. gada 31. jūlija noteikumos Nr. 336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" ("MK noteikumi"). Plānotās izmaiņas pārsvarā ir saistītas ar nepieciešamību skaidri definēt izdevumus, ko nodokļa maksātājam (NM) ir tiesības iekļaut attaisnotajos izdevumos.

Izglītības izdevumi

Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN) 10. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka pirms ienākuma aplikšanas ar IIN no gada apliekamo ienākumu apjoma atskaita vairākus NM izdevumu veidus, kuru sastāvu un piemērošanas kārtību nosaka MK. Atbilstoši MK noteikumiem NM attaisnotajos izdevumos ietverami izglītības izdevumi par augstākās izglītības un visu pakāpju profesionālās izglītības iegūšanu, par specialitātes (profesijas, amata, aroda) iegūšanu valsts akreditētās Latvijas izglītības iestādēs vai ES/EEZ valstu mācību iestādēs un par valsts akreditētās izglītības programmas apgūšanu.

Praksē tomēr ir sastopamas dažadas šo normu interpretācijas, proti, attiecinot tās arī uz pirmsskolas, pamatzglītības un vidējās izglītības iegūšanu.

Būtiski, ka normatīvais regulējums attiecībā uz NM attaisnotajiem izdevumiem ir vērtējams kopsakarā ar citiem spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kas regulē izglītības iegūšanas jomu Latvijā. Šeit jāņem vērā, ka atbilstoši Satversmei valsts piešķir ikvienam tiesības uz izglītību. Arī katrai pašvaldībai ir uzlikts pienākums nodrošināt bērniem iespēju iegūt pirmsskolas, pamatskolas un vidējo izglītību.

Tāpēc, ja visiem izglītojamiem ir iespēja iegūt valsts garantēto pamatzglītību un vidējo izglītību bez maksas, bet daļa tomēr izvēlas maksas izglītību, nav pamata attaisnotajos izdevumos ietvert izdevumus par brīvprātīgi izvēlēto maksas izglītību.

Ar grozījumiem ir iecerēts gramatiski precizēt MK noteikumu 1.1.1. apakšpunkta redakciju, lai tā būtu skaidra NM un citiem tiesību akta lietotājiem un neradītu maldīgu priekšstatu, ka šī tiesību norma ir attiecināma uz jebkuras valsts akreditētās izglītības programmas, t.sk. uz vispārējās izglītības programmas, apgūšanu.

Atsevišķi plānots noteikt, ka izglītības izdevumi neietver to mācību maksas daļu, kas paredzēta transporta izdevumiem uz mācību vietu un atpakaļ, mājokļa īrei un tajā izmantotiem komunāliem pakalpojumiem, kā arī ēdināšanas izdevumiem mācību laikā.

Latviešu valodas kursi

Kā norādīts grozījumu anotācijā, personām, kam ir ciešas personīgās un ekonomiskās saites ar Latviju, latviešu valodas apguve ir nepieciešama, lai veiksmīgi funkcionētu sabiedrībā un paplašinātu profesionālās zināšanas, kas nodrošina iekļaušanos sabiedrībā (piemēram, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas

nokārtošanai, darba vajadzībām vai studiju iespējām).

Tāpēc, lai novērstu dažādas MK noteikumu normu interpretācijas iespējas, plānots noteikt, ka attaisnotajos izdevumos ir ietverami izglītības izdevumi par valsts valodas (latviešu valodas) kursu apgūšanu pie izglītības pakalpojumu sniedzēja, ja tas ir licencēts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Izdevumu segšana

NM izdevumus par izglītību un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu var apmaksāt ne tikai NM vai viņa ģimenes loceklis, bet arī darba devējs. NM izdevumus par ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu var segt arī apdrošināšanas sabiedrība, ja NM ir iegādāta veselības apdrošināšanas polise.

Attiecīgi plānots papildināt MK noteikumus ar regulējumu, kas skaidri nosaka, ka NM attaisnotajos izdevumos par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem neietver izdevumus, ko apmaksājis darba devējs vai apdrošināšanas sabiedrība, kas izveidota un darbojas saskaņā ar apdrošināšanas jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem.